

principio questionis, tenet Nicol. Garcia de benef. d. 9. part. cap. 2. num. 206. prope finem, eandem esse opinionem comprobatur Gonzalez d. gloss. 9. in annot. num. 183. qui pariter potest intelligi in Parochialibus, tum quia se refert ad gloss. num. 115, ubi de his loquitur, tum etiam ex ratione modo tradita a nobis, & in hoc casu commodius erit, tertium genus violentiæ concedere, nempe; reponendo attentata, & admittendo oppositorem, vim nullam esse; sin minus ita fiat, vim esse deferendum, ac reponendum.

Et pro perfectione hujus materiæ circa illud, quod in secunda conclusione superius tradita, qua firmavimus appellacionem interpositam in beneficiarum simplicium provisione, in contradictorio judicio & judiciali liter per sententiam diffinitivam facta; habere utrumque effectum: nunc querere liber, an consuetudo in aliqua Ecclesia vigens, possit contrarium operari, ita ut debeat sustineri. Hanc questionem latè tractarunt Lancelot. Robert. de attent. 2. part. cap. 12. limit. 48. Gonzalez supra à numero 211. Perez Lara de anniver. & cap. lib. 2. c. 11. num. 13. Rota decis. 1155. 3. p. libr. 10. divers. Nicol. Garcia de benef. 9. part. c. 4. a n. 27. resolyentes unanimiter, hujusmodi consuetudinem exequendi sententias virtute earum, & mittendi in possessionem Capellaniæ, seu cuiusvis alterius beneficii simplicis, illos, in quorum favorem latæ sint, esse omnino validam, & tolerabilem, quam revera & de ea legitime constiterit; quia tunc cessant attentata, & ita fuisse decisum in Rota, in una Pampilon. Parochiali 16. Junii, anno millesimo quingentesimo nonagesimo septimo, testatur Gonzal. supra, & in alia Compostellana, de qua Garcia d. n. 29. cum sit talis consuetudo laudabilis ad evitandum præjudicium, imminens Ecclesiæ periculum ex diurna vacatione, cap. si Apostolica 35. de præbend. lib. 6. cap. quam sit 6. c. ut circa 4. de electione lib. 6. cap. nuper defectu cum inter universas 276 de electione in decret. cap. postquam 50. distin. nam res publica læditur, si diu beneficia vacant. Joan. Monach. in c. 1. n. 25. de concessione præbende, & ideo si pro hujusmodi appellacionis delatione Curia Regia adeatur, si ex actis apparuerit de hujusmodi consuetudine exequendi sententias, vim nullam adesse; declarabitur, alios DD. citavimus in proposito hac 2. p. c. 8. num. fin. 277 Pariter & idem dicendum est, & probandum in statuto seu constitutione Synodali, disponente hujusmodi diffinitivas sententias executioni mandandas, ut Lancelot. de attent. 2. p. cap. 12. limit. 48. num. 7. Hieronym. Gonzalez supra à n. 213. Nicolaus Garcia d. c. 2. num. 30. & pluries ita sensisse Rotam, cujus decisiones referunt: testanturque ipsi, dummodo talis constitutio Synodalis, seu statutum foret autoritate Apostolica confirmatum, seu confirmata, aut longo tempore observata, ut probat Gonz. ibi num. 214. & seq. quidquid censeat Garcia d. num. 31. ad fin.

278 Qui tamen in hoc libenter conveniunt, ut statuti, vel constitutionis dispositio debeat esse clara, non dubia, nec turbida, sed clarè disponens ex Rota decisione 279 ibi per eos; sufficit tamen si sublata fuerit appellatio per verba æquipollentia, ut puta, quod denegetur audientia in agendo, & deferendo, de quo nos hac 2. p. 288 cap. 8. per totum, vel quod sit remota contradictio, & omnis querela, ut post Bald. Franchum, Decium, & alios, concludit Lancel. de attent. 2. p. c. 12. limit. 8. n. 4. 289 & 5. vel si dixerit, quod sententia lata executioni mandetur, quamvis non declaret appellacionem remota. Jaf. conf. 187. circa primum sub n. 2. ad medium, vers. similiter lib. 1. Lancel. d. 2. p. cap. 12. limit. 53. n. 63. an autem hujusmodi Synodalis constitutio, seu statutum clara dicentur, si disponant per dictionem (statim) vide latè per Gonz. d. 216. & seqq. ubi cum Rota & rationibus ibi negativè resolvit, de quo nos alibi, ubi quid verius sit, diximus 3. p. cap. 7. à n. 39. cum seqq.

Hujus etiam materiæ est, an appellacione pendente 282 ab hujusmodi sententiæ diffinitivis, latæ in provisione beneficiarum, & Capellaniarum, dicetur attentata executio, & possessio, & cætera postmodum gesta, quando fundator Capellaniæ, & beneficii removisset appellacionem, in fundacione. Et dico quod non, quia fundatoris dispositioni omnimodo est standum, ut scilicet, non obstante appellacione, sententia lata exequatur absque reatu violentiæ, ita in terminis resolvit Lancelot. de attent. 2. part. c. 12. limit. 8. n. 7. quem sequuntur Gonzalez d. gloss. 9. n. 216. & Garcia n. 31. ad fin. 283 nam fundator beneficii in fundacione potest apponere quascumque voluerit leges, & condiciones: cap. præterea el. 2. de jure patron. cap. quanto de censibus, & Trid. sess. 25. de reformat. c. 5. & sess. 22. c. 9. de reformation. Rota decis. 2. de testam. in antiq. Rochus de Curte de jure pat. verbo pro eo quod, n. 25. & sed, Rota decis. 1. de præbend. in novis. Joan. Gut. conf. 1. nu. 2. & conf. 2. n. 1. bene Navarr. in conf. 8. de præben. incipit, Ecclesia collegiata. Caputaq. decis. 290. part. 2. Lambert. de jure patron. lib. 1. q. 6. prin. à n. 49. & per totam.

Illud tandem ad materiam hujus capituli restat scire, 284 an per appellacionem emissam ab actibus extrajudicialibus, negotium fiat judiciale, & litigiosum, vel quando post ejus interpositionem litis pendencia inducatur; & facit difficultas, quia cum per appellacionis interpositionem non inchoatur processus, nec super appellacionem, sed est quoddam præparatorium ad illum, Bartol. post glossam in l. in vitis 2. colum. in princ. versiculo oppono 13. Cod. de procura. Bertach. verbo appellatio dicitur sub num. 10. ad medium, imò & ipsa commissio, & rescripti impetratio, est actus extrajudicialis, Rota decisio 6. sub num. 2. versiculo & quia rescripti impetratio non est actus judicialis, sed extrajudicialis. Felin. post alios in cap. quoniam contra sub num. 8. de 286 probationibus, item nec datio Apostolorum est actus judicialis. Rota decis. 82. & decis. 88. de appellatio. antiq. Hieronym. Gonz. de mens. altern. gloss. 9. in annot. nu. 22. & 23. Hinc est ut in difficultate proposita variæ sint, contrariæ, atque diversæ opiniones, quas ad longum videre poteris per Lancel. Robert. de attent. 2. p. cap. 4. lite pend. in præfatione n. 187. usque ad n. 107. ubi quinque ad id refert opiniones. Illud tamen est apud omnes 287 indubitatum, ut per appellacionem extrajudicalem impetrationem rescripti seu commissio, & citationem ejus virtute legitime exequutam, lis dicatur pendere, & res effici litigiosa, desinatque actus extrajudicialis esse, ut & hæc etiam deduces ex his, quæ latè ipse Lancelot. post alios loco proximè citato à num. 28. cum pluribus seqq.

Adverte denique, quod cum actus extrajudicialis 288 non dicatur lis introducta, nec pendere, ut notant communiter Doctores in cap. de electione lib. 6. Lambert. de jur. pat. lib. 2. p. 2. q. 2. princ. art. 3. nu. 3. & per totum, & art. 6. nu. 3. Lancel. Robert. de attent. 2. p. c. 4. in præfatione n. 275. post alios quos ipse allegat, & nos etiam diximus supra ad princ. hujus capituli, sic nec actus extrajudicialis, vel declaratio interrumpit præscriptionem regulæ de triennali, Puteus decisione 174. num. 4. & 5. nec ullam aliam præscriptionem interrumpit denuntiatio, aut protestatio extrajudicialis, l. alienam, ff. pro emptore, cap. nihil de præscriptio. ubi latè Felin. n. 5. & idem Felin. in cap. illud sub n. 17. versiculo decimaquinta conclusio eodem titulo de præscriptio. Franciscus Bald. in tractatu de præscriptio. 3. part. 6. part. princ. quest. 4. nu. 18. & 19. cum sequentibus, ubi multis aliis modis declarat Gonzalez supra num. 33. & 34. ex quo ego dum ali- 291 quando in hoc tribunali dubitatum fuisset, an decretum ordinarium, quo utuntur supremi. ejus auditores in adimenda vi illata, sive in personis secularibus, sive Ecclesiasticis, sive in profanis, sive in spiritualibus, & Religiosis, ut videre est de ejus natura apud Rodriq.

de annis redd. lib. 2. cap. 17. cujus & mirificum, & longum libellum confecit doctissimus, & prudentissimus Lincet. Alvarus de Paz de Quinones meritis- mus olim hujus Regalis, & supremæ Curie Senator amplissimus postea in Vallisoletana Cancellaria Auditor, vel dum ipsius cognitio penderet, interrumpat præscriptionem; respondi interrogatus, quod non, ex proximè dictis, juncto eo, quod in præfato secreto non proceditur judicialiter, sed extrajudicialiter, per modum extraordinariæ, & extrajudicialis defensionis, ut per Rod. supra, & Doctores ab eo citatos, & est notissimum apud nos, & maximè quia hoc decretum nullum gerit præjudicium, nec quoad possessionem, nec quoad proprietatem, ut ex ejus conceptione, detegitur ibi, censura de no le molestiar. &c. sin perinyzio & de su derecho, assi en possession como en propiedad, & hoc jace utimur. Hactenus de actibus extrajudicialibus, alios autem nonnullus poteris videre in duobus his proximis sequentibus capitibus.

292 Unum tamen obiter est notandum, quod ut memorabile mirum in modum intulit, & exclamant Marant. & Vestrius statim citandi, quod in causis beneficiarum appellatio extrajudicialis vim citationis habet, aded ut appellatus comparere tenetur coram iudice ad quem, absque alia aliqua citatione, aliàs in ejus contumacia procedi poterit, in quo & non paucos decipi, spectantes, & imputantes iterum citari debere, ideoque in iudicio sui copiam facere neglecti, lis absque contradicatore agitur, facileque appellans obinet, sicque pluries se in Romana Curia decisum vidisse, testatur ipse Maranta in praxi 6. part. princ. versiculo & quandoque appellatur nu. 258. & 279. fol. 1501. eleganter post eum Ant. Cravet. in additio. ad praxim Vestrii lib. 3. c. 7. nu. 4. post Abb. in cap. cum sit Romana n. 10. de appellat. & per eundem Marant. Scaccia de appellat. quest. 17. ampliat. 16. à nu. 44. Philip. Franc. in c. bon. memoria 51. sub num. 17. versiculo sed conclude sis, de appellat. Greg. Tholosa tract. de appellatio. lib. 1. cap. 11. sub num. 3. versiculo. 1. differentia fol. 86. & quod hujusmodi appellatio extrajudicialis in beneficiaribus habeat vim citationis, & devolvat causam ad Curiam tenet Rota, teste Caputaq. decis. 35. appellaverat nu. 1. part. 1. Achilles Grassis decis. 14. petebat n. 2. de appella. & decis. 5. alias 231. appellatio extrajudicialis num. 1. & 2. de appellatio. fol. 106. 293 Sarnerius de triennali q. 54. vol. 4. in fin. Gratian. obiter disceptat. forens. tom. 1. c. 66. sub n. 38. ubi tractat, an & quando appellatio extrajudicialis inducat litis pendentiam, ex Sarnerio excipit appellaciones extrajudiciales in causis beneficiaribus.

294 Quibus convenit, quod appellatio extrajudicialis non est propriè appellatio, sed provocatio secundum Innocent. in cap. cum sit Romana num. 1. & Abb. num. 21. in fin. & rursus ipse Abb. in cap. bonæ memoriæ 51. nu. 5. & 8. Decius num. 20. incondifferentia, de appellat. Cæsar. Contard. in leg. unica limit. 15. num. 3. Cod. si de moment. possess. & ex hoc provocatio hæc: sive appellatio extrajudicialis cum proponatur in iudicio, causa non cepta, sed ante illam, ut supra diximus, ideo dicitur provocatio ad causam incipiendam. Innoc. in dist. cap. cum sit Romana 5. sub num. 1. Abb. nu. 21. ad fin. Joan. Ferrar. tract. de appellat. cap. 3. nu. 17. tom. 5. folio 64. & 295 est veluti prævia ad litem incipiendam, ideo habet vim citationis, tenent Geminia, in cap. 1. num. 5. versiculo nota incidenter, de appellat. in 6. Gregorius Tolosa tractat. de appellat. lib. 1. cap. 11. sub nu. 3. versiculo prima differentia fol. 86. Scaccia de appellat. quest. 2. num. 34. nu. 39. 296 & 49. ubi quod quando provocator ab actu partis, appellatur ad iudicem ipsius partis superiorem; quando autem à iudice extrajudicialiter procedente, appellatur ad superiorem ipsius.

297 Et is adde, quod licet appellatio judicialis non interponatur à gravamine de futuro, sed de præterito,

vel præterito illato, extra ea quæ latè diximus supra c. 2. à princ. 2. p. extrajudicialis tamen interponi potest à gravamine de futuro, quo, scilicet, quis timer gravari, Philip. Franch. in cap. bonæ memoriæ, sub num. 16. & 17. versico. sed concludes 11. & idem Franch. in d. consulti el. 2. sub num. 4. versico. qui autem sit, & iterum in c. dilecto 63. notab. 7. versico. de quo tamen de appellat. Natta conf. 606. approbo in fin. num. 14. Scaccia de appellat. q. 21. n. 43. Cæsar. Contard. in l. unica limit. 25. sub nu. 3. si de momen. possess. & nos diximus supra d. c. 2. numero 19. & sufficit etiam, quod hæc extrajudicialis appellatio non proponatur à præcedenti gravamine, ex causa vera & legitima, prout in judiciali; sed sufficit quod causa sit 298 verisimilis & probabilis, Scaccia ubi proximè num. 41. Franch. in d. cap. bonæ memoriæ sub nu. 7. & ibi Decius sub nu. 17. nota. ultim. Felinus in cap. 1. sub nu. 3. consideratione 2. de appellat. Gregor. Tholosa. titul. de appellat. lib. 1. c. 16. n. 8. differentia 6.

CAPUT XIV.

A decretis Ordinarij, putà, super alienatione rerum Ecclesiasticorum, donatione jurispattionatus, & similibus appellacioni interpositæ, an si non deferat iudex, vim faciat?

SUMMARIUM.

- 1 Decreta iudicis sunt actus extrajudiciales.
- 2 Decreta super alienatione rerum, aut Ecclesia, aut minoris extrajudicialiter absque alterius citatione, est extrajudicialis informatio.
- 3 Idem & in delegato, cui dirigitur commissio, ut se informet de utilitate ad alienandum.
- 4 Testes pro sola instructione iudicis, & ejus animi motu sine partis citatione possunt recipi.
- 5 Informatio pro iudicis instructione nullam habet formam iudicii.
- 6 Informationis summaria exceptio super infamia delicti ad effectum relaxandi mandatum de personaliter comparando, est omnino extrajudicialis.
- 7 Ad informationem pro instructione iudicis, & ejus animi motu, testes non jurati recipiuntur.
- 8 Testibus non juratis potest credere iudex deputatus ad conferendum beneficium cum clausula (si idoneum inveneris.)
- 9 Ex testibus non juratis informatur conscientia iudicis.
- 10 Testes requiruntur jurati si princeps mandat alicui, ut se diligenter informet.
- 11 Decretum super alienatione rei Ecclesiæ aut minoris, & super transactione, aut confirmatione alicujus actus, &c. est extrajudicialis.
- 12 Decreta iudicis in quibus casibus sint necessaria, & quando in eis procedatur, remissivè.
- 13 Extrajudicialis actus non recipit appellacionem suspensivam.
- 14 A decretis super alienatione, &c. appellacioni non est deferendum, ut suspendat.
- 15 Ab insinuationis donationis decretis appellari non licet.
- 16 Ab insinuationis decreto donans appellare non potest.
- 17 Decretum in iudicio est interlocutoria.
- 18 Decreta super alienatione, &c. non sunt interlocutoria, sed vim earum obtinent.
- 19 Decreta super alienatione, &c. nullius sunt præjudicii, sed semper intelliguntur absque tertii præjudicio.
- 20 Confirmatio non tollit defectum rei confirmata extra confirmationem.
- 21 Decreta super alienatione, &c. non impediunt, ut aliter possit contra eam venire.